

Kildesortering — en forutsetning for morgendagens avfallshåndtering

Av Terje Kronen.

Terje Kronen er ansatt som avd.dir. i Miljøverndepartementet og tidligere leder av off. utvalg for avfallsminimering og gjenvinning.

*Innlegg på møte i Norsk Vannforening
28. april 1992*

Miljøvernmyndighetenes strategi for å løse avfallsproblemer er

1. Hindre at avfall oppstår
2. Fremme gjenvinning
3. Sørge for forsvarlig behandling av restavfallet.

Morgendagens avfallshåndtering vil bli preget av at slagord som «**Fra bruk og kast til kast og bruk!**» og «**Waste minimization — it just makes cents!**» vil få mening.

De viktigste drivkreftene i dette arbeidet er og vil bli

- offentlige myndigheters innsats for å få en riktigere prising på avfall som går til deponering eller forbrenning
- et miljøbevisst marked som setter krav til produkters «miljøvennlighet»
- avtaler mellom myndighetene og ulike bransjer om innsamling til gjenvinningsformål
- krav om avfallsminimering, kildesortering og gjenvinning fra miljøvernmyndighetenes side og i ulike standarder, eks. ISO.

Riktigere prising på avfallet

Flere undersøkelser indikerer at det i dag er for billig å deponere eller forbrenne avfall i forhold til de samfunnsøkonomiske kostnadene. Årsaken til dette er dels for lav standard på fyllingene/forbrenningsanleggene og dels at kommunene oftest fører finansorienterte regnskaper, ikke kostnadsorienterte, slik at den reelle kostnaden ikke kommer fram. I den nylig framlagte stortingsmeldingen om avfall er det foreslått å gjøre noe med dette. Når vi i dag leverer avfall til kommunen har dette en negativ verdi; vi må betale for å bli kvitt det. Dersom avfallet ble kildesortert, vil vi oppdage at ganske mange avfallskomponenter har en *positiv* verdi; noen vil betale oss for å utnytte dem.

Miljøbevisst marked

Kampanjen til Statens Informasjonstjeneste, SFT og Miljøverndepartementet med hovedslagordet «**Vi har søppel nok — kjøp mindre avfall!**» har vakt oppsikt. Markedsundersøkelser viser at forbrukerne er opptatt av produktens fortrefelighet mht. miljø. Næringslivet har oppfattet dette og stiller nå ofte krav til sine underleverandører for å sikre at

produksjonen der skjer på en miljøvennlig måte.

Vi ser også at miljøhensyn begynner å komme inn ved design av produktene. Et eksempel er bilindustrien som legger en «vugge til grav» — tilnærming til grunn for valg av materialer til bildeler og som tilrettelegger for at bildelene kan gjenvinnes. Et annet eksempel er en norsk tannkremprodusent som nærmest ligger i forhandlinger med Naturvernforbundet om ytteremballasjen på tubene og valg av tubematerialer. Både for emballasje og bildeler er kildesortering en forutsetning.

Avtaler med bransjeorganisasjoner

I Norge kommer myndighetene i større grad enn tidligere til å få bransjene til å ta ansvar for innsamling til gjenvinningsformål. Det er inngått avtale om landbruksplast og glass, og det foregår samtaler vedrørende avis-papir/ukeblader, brunt papir, spillolje og blyakkumulatorer. Bransjen vil her få ansvar for samle inn en avtalt andel av avfallet. Finansieringen av innsamlingen kommer fra

- inntekter ved salg av det innsamlede avfallet
- evt. bransjefond som finansieres av et forhåndsbetalt avfallsgebyr på produktledet.

En riktigere prising på deponering/forbrenning vil bidra sterkt. Ved å kildesortere avfallet vil kommunen, næringslivet og andre avfallsbesittere oppdage at for en rekke avfallskategorier er det mer lønnsomt å levere til innsamlingsordninger for gjenvinning framfor å behandle avfallet på tradisjonelt vis. En kontorbedrift i Oslo med 1500 ansatte vil spare kr. 100.000 pr. år

ved å kildesortere papir i forhold til at papiret leveres sammen med resten av avfallet. En leiegård med 25 leiligheter har spart kr. 10.000 pr. år ved å kildesortere papir. I Sverige fins det eksempler på borettslag som sorterer organisk avfall, papir, metaller, glass, spesialavfall. Utgiftene ble 1/3 av hva de var.

Krav og standarder

I forbindelse med konsesjonsbehandlingen av bedrifter vil SFT i større grad sette krav til avfallshåndteringen. Dette kan understøttes av økonomisk støtte fra Program for renere teknologi. Også kommunene lager nå avfallsplaner basert på bl.a. kildesortering. Disse planene vil ventelig resultere i krav om bl.a. kildesortering.

Vi ser også at avfall får økende oppmerksomhet i forbindelse med bedriftenes kvalitetsarbeid. For å bli godkjent i henhold til ISO er det ikke utenkelig at bedriftene må ha en gjennomtenkt avfallshåndtering der kildesortering og intern gjenvinning vil være sentrale elementer.

Bak dynga stiger sola opp?

Populærversjonen av NOU 1990:28 Avfallsminimering og gjenvinning hadde tittelen «Bak dynga stiger sola opp». Dynga — at søppel er noe negativt — hører forhåpentligvis for-

tida til. Mye tyder på at vi ser en gryende soloppgang for et målrettet arbeid for å redusere avfallsmengdene og mer bruk av avfall som råstoff. For å få til dette er kildesortering svært viktig.